

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 26/18

Λουξεμβούργο, 6 Μαρτίου 2018

Απόφαση στην υπόθεση C-284/16
Slowakische Republik κατά Achmea BV

Η ρήτρα διαιτησίας που περιλαμβάνεται στη συμφωνία μεταξύ των Κάτω Χωρών και της Σλοβακίας για την προστασία των επενδύσεων δεν είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης

Η ρήτρα αυτή εξαιρεί από τον μηχανισμό δικαστικού ελέγχου του δικαίου της Ένωσης διαφορές που ενδέχεται να αφορούν την εφαρμογή ή την ερμηνεία του δικαίου αυτού

Το 1991, η πρώην Τσεχοσλοβακία και οι Κάτω Χώρες συνήψαν συμφωνία για την ενίσχυση και προστασία των επενδύσεων¹ («ΔΕΣ»²). Η ΔΕΣ προβλέπει ότι οι διαφορές μεταξύ ενός συμβαλλόμενου κράτους και ενός επενδυτή του άλλου συμβαλλόμενου κράτους επιλύονται με φιλικό διακανονισμό ή, εφόσον τούτο δεν καταστεί δυνατό, από διαιτητικό δικαστήριο.

Μετά τη διάλυση της Τσεχοσλοβακίας το 1993, η Σλοβακία διαδέχθηκε τη χώρα αυτή στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη ΔΕΣ.

Το 2004, η Σλοβακία προχώρησε σε άνοιγμα της αγοράς ασφάλισης υγείας στους ιδιώτες επενδυτές. Στο πλαίσιο αυτό, η Achmea, επιχείρηση ανήκουσα σε ολλανδικό ασφαλιστικό όμιλο, ίδρυσε στη Σλοβακία μια θυγατρική για την παροχή υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλισης υγείας. Εντούτοις, το 2006, η Σλοβακία εγκατέλειψε εν μέρει την απελευθέρωση της αγοράς ασφάλισης υγείας και, μεταξύ άλλων, απαγόρευσε τη διανομή των κερδών που προέρχονται από τις δραστηριότητες ασφάλισης υγείας.

Το 2008, η Achmea κίνησε κατά της Σλοβακίας διαιτητική διαδικασία βάσει της ΔΕΣ, υποστηρίζοντας ότι η προαναφερθείσα απαγόρευση ήταν αντίθετη προς την εν λόγω συμφωνία και ότι το μέτρο αυτό της είχε προκαλέσει οικονομική ζημία. Το 2012, το διαιτητικό δικαστήριο διαπίστωσε ότι η Σλοβακία είχε πράγματι παραβιάσει τη ΔΕΣ και την υποχρέωσε να καταβάλει στην Achmea αποζημίωση ύψους περίπου 22,1 εκατομμυρίων ευρώ.

Εν συνεχεία, η Σλοβακία άσκησε ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων³ αγωγή για την ακύρωση της απόφασης του διαιτητικού δικαστηρίου. Κατά τη Σλοβακία, η ρήτρα διαιτησίας που περιλαμβανόταν στη ΔΕΣ ήταν αντίθετη προς μια σειρά διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ⁴.

Επιληφθέν κατ' αναίρεση, το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία) ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η ρήτρα διαιτησίας την οποία αμφισβητεί η Σλοβακία είναι σύμφωνη με τη Συνθήκη ΛΕΕ.

Η Τσεχική Δημοκρατία, η Εσθονία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Κύπρος, η Λεττονία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Ρουμανία και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλαν παρατηρήσεις προς στήριξη των επιχειρημάτων της Σλοβακίας, ενώ η Γερμανία, η Γαλλία, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία και η Φινλανδία υποστηρίζουν ότι η ρήτρα διαιτησίας και, γενικότερα, οι παρόμοιοι τύπου ρήτρες

¹ Συμφωνία για την αμοιβαία ενίσχυση και προστασία των επενδύσεων μεταξύ του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και της Τσεχικής και Σλοβακικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας.

² Διμερής επενδυτική συμφωνία.

³ Δεδομένου ότι ως τόπος διαιτησίας είχε οριστεί η Φρανκφούρτη επί του Μάιν (Γερμανία), αρμόδια για τον έλεγχο της νομιμότητας της διαιτητικής απόφασης ήταν τα γερμανικά δικαστήρια.

⁴ Πρόκειται για τα άρθρα 18, 267 και 344 ΣΛΕΕ.

που χρησιμοποιούνται συχνά στο πλαίσιο των 196 ΔΕΣ οι οποίες βρίσκονται σήμερα σε ισχύ μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης είναι ισχυρές.

Με τη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο διαπιστώνει κατ' αρχάς ότι, κατά τη ΔΕΣ, το διαιτητικό δικαστήριο που έχει συσταθεί συμφώνως προς τη συμφωνία αυτή καλείται να αποφανθεί λαμβάνοντας υπόψη του, μεταξύ άλλων, το ισχύον δίκαιο του συμβαλλομένου κράτους που εμπλέκεται στην υπό κρίση διαφορά καθώς και κάθε σχετική συμφωνία μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών.

Εν προκειμένω, υπό το πρίσμα των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων του δικαίου της Ένωσης, όπως είναι η αυτονομία του έναντι του δικαίου των κρατών μελών και του διεθνούς δικαίου, η υπεροχή του έναντι του δικαίου των κρατών μελών καθώς και το άμεσο αποτέλεσμα πλήθους διατάξεων που εφαρμόζονται στους πολίτες της Ένωσης και των κρατών μελών, το δίκαιο αυτό, αφενός, αποτελεί τμήμα του ισχύοντος δικαίου σε όλα τα κράτη μέλη και, αφετέρου, πηγάζει από διεθνή συμφωνία μεταξύ των κρατών αυτών. Συνεπώς, **το εν λόγω διαιτητικό δικαστήριο μπορεί, για αμφοτέρους τους λόγους αυτούς, να κληθεί να ερμηνεύσει, ή ακόμη και να εφαρμόσει, το δίκαιο της Ένωσης και, ιδίως, τις διατάξεις που αφορούν την ελευθερία εγκαταστάσεως και την ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων.**

Ακολούθως, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η δικαιοδοσία του εν λόγω διαιτητικού δικαστηρίου έχει εξαιρετικό χαρακτήρα σε σχέση με αυτήν των σλοβακικών και ολλανδικών δικαστηρίων με αποτέλεσμα το δικαστήριο αυτό να μη συνιστά στοιχείο του δικαιοδοτικού συστήματος που ισχύει στη Σλοβακία και στις Κάτω Χώρες. Επομένως, **το διαιτητικό αυτό δικαστήριο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως δικαστήριο «κράτους μέλους», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ που αφορά την προδικαστική διαδικασία και, ως εκ τούτου, δεν έχει την εξουσία να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.**

Ως προς το κατά πόσον η απόφαση που εκδίδεται από το διαιτητικό δικαστήριο υπόκειται στον έλεγχο δικαστηρίου κράτους μέλους το οποίο θα μπορούσε να υποβάλει στο Δικαστήριο ερωτήματα σχετικά με το δίκαιο της Ένωσης στο πλαίσιο διαφοράς της οποίας επελήφθη το διαιτητικό δικαστήριο, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, δυνάμει της ΔΕΣ, η απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα. Περαιτέρω, το διαιτητικό δικαστήριο καθορίζει τους κανόνες διαδικασίας που εφαρμόζει και, ιδίως, επιλέγει το ίδιο την έδρα του και, κατά συνέπεια, το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο επί της διαδικασίας του δικαστικού ελέγχου του κύρους της αποφάσεως που εξέδωσε.

Επί του τελευταίου αυτού ζητήματος, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι **ένας τέτοιος δικαστικός έλεγχος δεν μπορεί να ασκηθεί από το οικείο εθνικό δικαστήριο παρά μόνο στον βαθμό που το εθνικό δίκαιο το επιτρέπει**, προϋπόθεση η οποία δεν πληρούται απολύτως εν προκειμένω, δεδομένου ότι, πράγματι, το γερμανικό δίκαιο δεν προβλέπει παρά μόνον περιορισμένο δικαστικό έλεγχο στον τομέα αυτόν. Συναφώς, το Δικαστήριο τονίζει ότι, μολονότι ο ασκούμενος από τα δικαστήρια των κρατών μελών έλεγχος των διαιτητικών αποφάσεων μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να έχει δικαιολογημένα περιορισμένο χαρακτήρα στο πλαίσιο διαδικασίας εμπορικής διαιτησίας⁵, εντούτοις **ο κανόνας αυτός δεν μπορεί να ισχύσει για την εξεταζόμενη εν προκειμένω διαιτητική διαδικασία**. Συγκεκριμένα, ενώ η πρώτη διαδικασία θεμελιώνεται στην αυτονομία της βουλήσεως των εμπλεκόμενων μερών, η δεύτερη απορρέει από μια συνθήκη, με την οποία ορισμένα κράτη μέλη συναινούν να μην υπόκεινται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων τους και, ως εκ τούτου, στο σύστημα ένδικων βοηθημάτων που η Συνθήκη ΕΕ⁶ τους επιβάλλει να προβλέπουν στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης διαφορές οι οποίες δύνανται να αφορούν την εφαρμογή ή την ερμηνεία του δικαίου αυτού.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο φρονεί ότι, **διά της συνάψεως της ΔΕΣ, η Σλοβακία και οι Κάτω Χώρες καθιέρωσαν έναν μηχανισμό επιλύσεως διαφορών ο οποίος δεν δύναται να διασφαλίσει ότι οι προαναφερθείσες διαφορές θα επιλύονται από δικαστήριο ενταγμένο**

⁵ Αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1999, Eco Swiss (C-126/97) καθώς και της 26ης Οκτωβρίου 2006, Mostaza Claro (C-168/05).

⁶ Άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

στο δικαιοδοτικό σύστημα της Ένωσης, εξυπακουμένου ότι μόνον ένα τέτοιο δικαστήριο δύναται να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης.

Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο καταλήγει ότι η ρήτρα διαιτησίας που περιλαμβάνεται στη ΔΕΣ θίγει την αυτονομία του δικαίου της Ένωσης και, ως εκ τούτου, δεν είναι συμβατή με το δίκαιο αυτό.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106